

SU MAISTU BESILIEČIANTYS GAMINIAI IR MEDŽIAGOS (MBM)

REKOMENDACIJOS

TURINYS

ĮVADAS.....	2
BENDRIEJI REIKALAVIMAI	4
PAGRINDŲ REGLAMENTAS	4
GEROS GAMYBOS PRAKTIKOS REGLAMENTAS	5
SPECIALIEJI REIKALAVIMAI MBM ŽALIAVŲ IR GAMINIŲ GRUPĖMS	6
PLASTIKAI	6
PERDIRBTAS PLASTIKAS	7
VEIKLIOSIOS IR PROTINGOSIOS ŽALIAVOS IR GAMINIAI	9
KERAMIKOS GAMINIAI	10
REGENERUOTOS CELIULIOZĖS PLĖVELĖ	11
KITOS ŽALIAVŲ IR GAMINIŲ GRUPĖS	11
POPIERIUS IR KARTONAS	12
GUMOS IR ELASTOMERAI	12
METALAI IR KITOS GRUPĖS	12
SPECIALIEJI REIKALAVIMAI KONKREČIOMS MEDŽIAGOMS	12
N-NITROZAMINAI IR N-NITROJUNGINIAI.....	12
EPOKSIDŲ DARINIAI	13
BISFENOLIS A (BPA)	13
KITI TEISĖS AKTAI	14
KITA NAUDINGA INFORMACIJA.....	14
ATITIKTIES DEKLARACIJA	15
VMVT MBM GAMINTOJŲ IR TIEKĖJŲ SĄRAŠAS.....	16
IŠVADOS	17
PRIEDAS.....	18

Šios rekomendacijos nėra teisės aktas, jos nėra privalomos ir jomis nesiekama sukurti teisinio reguliavimo. Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai (toliau – VMVT) nėra suteikta teisė aiškinti įstatymus ir kitus teisės aktus, todėl šiose rekomendacijose pateikta VMVT specialistų nuomonė dėl teisės aktų nuostatų taikymo negali būti vertinama kaip oficialus teisės aktų aiškinimas.

Šių rekomendacijų tikslas – padėti ūkio subjektams tinkamai taikyti teisės aktų, reglamentuojančių su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas, įgyvendinimo nuostatas, kiek tai susiję su Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kompetencijai priskirtomis funkcijomis.

ĮVADAS

Maistas (taip pat ir gėrimai), iki bus suvartotas, jo gamybos, perdirbimo, sandėliavimo, ruošimo ir pateikimo etapuose liečiasi su daugybe įvairių gaminių ir medžiagų. Tokie gaminiai ir medžiagos vadinami **su maistu besiliečiančiais gaminiais ir medžiagomis (MBM)**.

MBM - tai medžiagos ir gaminiai, kurie būdami gatavi, yra skirti liestis su maistu arba jau liečiasi su maistu ir yra skirti tam tikslui, arba gali būti pagrįstai tikimasi, kad įprastomis ar numanomomis naudojimo sąlygomis gali liestis su maistu:

- ✓ maisto **pakuotės**: maišeliai, dėžutės, kibirėliai, buteliai, indeliai, plėvelės, folija ir kt.
- ✓ **indai ir stalo įrankiai**: puodeliai, taurės, šakutės, šaukštai, peiliai, dubenys, lėkštės ir kt.
- ✓ maisto **ruošimo reikmenys**: puodai, keptuvės, kepimo skardos, samčiai, pjaustymo lentelės, trintuvės ir kt.
- ✓ maisto **ruošimo prietaisai**: virtuvės kombainai, plakikliai, pjaustyklės, sulčiaspaudės, kavos virimo aparatai ir kt.
- ✓ maisto **ruošimo prietaisų dalys**: sietai, tarpinės, girnos, žarnelės, smulkintuvų peiliai, filtrai, grūstuvai, diskai ir kt.
- ✓ maisto **gamybos įranga**: rezervuarai, talpyklos, vamzdynai, pjūklai, konvejerių juostos, stalviršiai ir kt.
- ✓ įvairios **tarpinės medžiagos**, naudojamos galutinių MBM gamyboje: spausdinimo dažai, plastiko granulės, plastikų su priedais mišiniai, plaušiena, keramikos glazūros ir kt.

MBM nelaikomi stacionarūs viešojo ar privataus geriamojo vandens tiekimo įrenginiai (pvz., vamzdynai, siurbliai, maišytuvai, filtrai ir kt.), antikvariniai gaminiai bei valgomos maisto produktų dangos (pvz., sūrių, dešrų valgomi apvalkalai).

Europos Parlamento ir Tarybos Reglamente (EB) Nr. 1935/2004 išvardinta 17 su maistu besiliečiančių medžiagų ir žaliavų grupių:

- ✓ veikliosios ir protingosios žaliavos bei gaminiai,
- ✓ klijai,
- ✓ keramika,
- ✓ kamštinė medžiaga,
- ✓ gumos,
- ✓ stiklas,
- ✓ jonitinė derva,
- ✓ metalai ir jų lydiniai,
- ✓ popierius ir kartonas,
- ✓ plastikai,
- ✓ rašalai spausdinimui,
- ✓ regeneruota celiuliozė,

- ✓ silikonai,
- ✓ tekstilės gaminiai,
- ✓ lakai ir dangos,
- ✓ vašakai,
- ✓ mediena.

Dažniausiai gaminys, skirtas liestis su maistu, yra sudarytas ne iš vienos, o iš keleto skirtingų medžiagų ir žaliavų grupių, kurios sujungiamos, kad būtų pasiektos norimos galutinio gaminio savybės (pvz., vienkartiniai puodeliai karštiesiems gėrimams - plastikų padengti kartoniniai puodeliai su spauda).

MBM turi būti saugūs ir cheminiu, ir mikrobiologiniu požiūriu bei atitikti kitus jiems nustatytus reikalavimus. MBM saugai ir atitikčiai yra nustatyti privalomi reikalavimai ir kiekvienas tiekimo grandinės dalyvis (fiziniai ir juridiniai asmenys - MBM žaliavų gamintojai, tarpinių ir galutinių MBM gamintojai, importuotojai ir platintojai, bei maisto produktų gamintojai) turi savo vaidmenį ir atsakomybę juos užtikrinant. Atsakomybė už MBM saugą ir atitiktį teisės aktų reikalavimams tenka ūkio subjektams, kurie juos gamina, importuoja arba tiekia rinkai (vykdo didmeninę prekybą).

MBM turi būti kuo inertiškesni cheminiu požiūriu, t. y. MBM negali į maistą išskirti (perduoti) savo sudedamųjų medžiagų tokiais kiekiais, dėl kurių maistas keltų grėsmę žmonių sveikatai. Taip pat dėl MBM poveikio negali pablogėti maisto sudėtis ar jo juslinės savybės (kvapas, skonis, išvaizda).

MBM saugą tikrina:

- juos į rinką pateikiantys ūkio subjektai ir
- kompetentingos institucijos - valstybinės kontrolės metu (Lietuvoje – VMVT).

Svarbi saugos dalis yra MBM atsekamumas. Tai reiškia, kad ūkio subjektas turi turėti dokumentus, įrodančius MBM kilmę, kada ir kam MBM buvo naudojami, kada ir kur buvo pristatyti.

Užtikrinant MBM saugą, svarbu tiekimo grandine perduoti privalomus atitikties dokumentus ir aktuales duomenis. Labai svarbu, kad dokumentai būtų nuolat atnaujinami, juose būtų pateikiama atitiktis naujausiems ir galiojantiems teisės aktų reikalavimams (atsižvelgus į jų pakeitimus).

[Europos Komisijos](#) (toliau – EK) tinklalapyje yra skelbiama visa aktuali ir naujausia informacija apie reikalavimus MBM.

Europos maisto saugos tarnyba (toliau – EFSA) vertina su maistu besiliečiančiu medžiagų saugą. [EFSA tinklalapyje](#) skelbiamos mokslinės nuomonės apie medžiagas, skirtas naudoti MBM.

Europos Sąjungos (toliau – ES) etaloninė laboratorija dėl su maistu besiliečiančių medžiagų¹ (angl. EURL-FCM) teikia mokslines žinias ir techninę pagalbą dėl tyrimų metodų, rengia gaires ir skelbia aktualią informaciją dėl MBM tyrimų.

Lietuvoje MBM politiką formuoja ir jos įgyvendinimą koordinuoja [Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija](#). [Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba](#) vykdo ES ir nacionalinių teisės aktų nustatytą MBM gamybos, perdirbimo, tiekimo rinkai ir įvežimo į ES reikalavimų valstybinę kontrolę. [Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija](#) yra paskirta nacionaline etalonine laboratorija Lietuvos Respublikoje vykdyti MBM tyrimus.

BENDRIEJI REIKALAVIMAI

MBM reglamentuojantys ES teisės aktai yra bendrieji, t. y. taikomi visiems MBM, ir specialieji, kurie taikomi tik tam tikroms žaliavų ir medžiagų grupėms arba konkrečioms medžiagoms.

Siekiant užtikrinti aukštą maisto saugos lygį, visi ES rinkai teikiami MBM turi atitikti bendruosius reikalavimus, nurodytus Reglamente (EB) Nr. 1935/2004, būti pagaminti laikantis geros gamybos praktikos, kaip nurodyta Reglamente (EB) Nr. 2023/2006) ir specialiuosius, jeigu tokie reikalavimai yra nustatyti.

PAGRINDŲ REGLAMENTAS

Reglamentas (EB) Nr. 1935/2004² vadinamas *Pagrindų reglamentu*,

- nurodo pagrindinius bendruosius MBM cheminės saugos ir inertiškumo reikalavimus: MBM laikomi saugiais, jei jie pagaminti laikantis geros gamybos praktikos, o iš jų į maisto produktus išsiskiriančios sudedamosios dalys nekelia pavojaus žmonių sveikatai, nepriimtina nekeičia maisto sudėties arba nekeičia maisto skonio ir/ar kvapo. MBM ženklavimas, reklamavimas ir pateikimas neturi klaidinti vartotojų;
- jei ES lygmeniu MBM žaliavų ir gaminių grupėms nėra nustatytų konkrečių priemonių (specialiųjų teisės aktų), ES šalims narėms (toliau – ŠN) leidžiama taikyti nacionalines nuostatas (nacionalinius reikalavimus);
- numato procedūras, kaip turi būti vykdomas cheminių medžiagų, kurios naudojamos MBM gamyboje, saugos įvertinimas: MBM naudojamų medžiagų saugos vertinimą atlieka EFSA;
- nustato MBM ženklavimo taisykles: ant MBM, kurie dar nesiliečia su maistu, juos pateikiant į rinką, turi būti užrašyta:

¹ https://joint-research-centre.ec.europa.eu/eurl-food-contact-materials_en

² 2004 m. spalio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1935/2004 dėl žaliavų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, ir panaikinantys Direktyvas 80/590/EEB ir 89/109/EEB

- žodžiai „skirta liestis su maistu“ arba konkreti nuoroda apie jų naudojimą (pvz., kavos aparatas, sriubos šaukštas) arba simbolis³

- jei reikia, specialios saugaus naudojimo instrukcijos;
  - pavadinimas arba prekių ženklas;
  - EB įsisteigusio gamintojo, perdirbėjo arba pardavėjo, atsakingo už pateikimą į rinką, adresas arba registruota buveinė;
  - ženklinimo arba identifikavimo duomenys atsekamumui užtikrinti.
- nustato reikalavimus dėl atitikties deklaracijos ir dokumentų atitiktčiai įrodyti pateikimo;
  - nurodo visuose tiekimo grandinės etapuose užtikrinti atsekamumą;
  - nustato reikalavimą ŠN vykdyti MBM valstybinę kontrolę.

GEROS GAMYBOS PRAKTIKOS REGLAMENTAS

Reglamente (EB) Nr. 1935/2004 išvardintos MBM žaliavų ir gaminių grupės, jų deriniai arba perdirbtos MBM turi būti gaminamos laikantis bendrųjų ir specialiųjų geros gamybos praktikos (toliau - GGP) taisyklių, kurios nustatytos Reglamente (EB) Nr. 2023/2006⁴.

GGP privalo būti taikoma visiems sektoriams ir visuose MBM gamybos, perdirbimo ir paskirstymo etapuose, išskyrus pradinių medžiagų gamybą.

Ūkio subjektai turi įdiegti veiksmingas jų atliekamų gamybos operacijų kokybės valdymo sistemas, priklausomai nuo jų padėties tiekimo grandinėje. Tik laikantis GGP taisyklių pagaminti MBM atitiks Reglamento (EB) Nr. 1935/2004 reikalavimus. GGP apima gaminio sudėties, kokybės ir higienos valdymo reikalavimus.

Bendrieji GGP nustato, kad visi ūkio subjektai turi įdiegti veiksmingas jų atliekamų gamybos operacijų kokybės valdymo sistemas. Laikydami GGP, ūkio subjektai užtikrina, kad pagamintos MBM atitinka jiems taikomus reikalavimus, nes MBM gamybos procesas yra gerai kontroliuojamas:

- parengti ir patvirtinti kokybės valdymo dokumentai, patvirtinta kokybės politika ir nustatyti tikslai,
- patalpos ir įrenginiai yra tinkamos būklės, gamybą ar kontrolę prižiūrintys ir atliekantys darbuotojai yra apmokyti, turi patirties bei žino kritinius gamybos etapus,
- nustatyti ir aprašyti techniniai reikalavimai, gamybos procesai ir operacijos, instrukcijos ir procedūros,

³ Išsamesnė informacija EK dokumente dėl [MBM ženklinimo simbolių](#)

⁴ [2006 m. gruodžio 22 d. Komisijos reglamentas \(EB\) Nr. 2023/2006 dėl medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, geros gamybos praktikos](#)

- nustatytos pradinių žaliavų parinkimo specifikacijos, kad būtų užtikrinta galutinių gaminių sauga ir inertiškumas,
- nustatytos GGP įgyvendinimo trūkumų taisymo priemonės,
- įrašai įrodo MBM atitiktį reikalavimams ir veiksmingą GGP veikimą (GGP įgyvendinimo ir rezultatų stebėseną).

Specialieji GGP reikalavimai yra nustatyti tam tikriems atskiriems procesams - spaustuviniams dažams bei plastiko perdirbimo procesams.

SPECIALIEJI REIKALAVIMAI MBM ŽALIAVŲ IR GAMINIŲ GRUPĖMS

Specialieji reikalavimai (konkrečios priemonės) gali būti taikomos Reglamento (EB) Nr. 1935/2004 1 priede nurodytoms **žaliavų ir gaminių grupėms**. ES lygmeniu specialūs reikalavimai yra nustatyti šioms 4 (iš 17) MBM žaliavų ir gaminių grupių:

- plastikui (ir perdirbtam plastikui),
- veikliosioms bei protingosioms žaliavoms ir gaminiams,
- keramikai,
- regeneruotos celiuliozės plėvelei.

EK Jungtinis tyrimų centras (JRC) 2017 m. paskelbė [pradinį tyrimą](#), kuriame pateikiama informacija apie nacionalines nuostatas ir situaciją rinkoje toms MBM grupėms, kurioms nėra specialių reikalavimų ES lygmeniu.

Lietuvos higienos normoje HN 16:2011⁵ įteisinti ES direktyvų specialieji reikalavimai keramikos gaminiams, regeneruotos celiuliozės plėvelei, taip pat yra nustatyti nacionaliniai reikalavimai Lietuvos Respublikoje pagamintam ir į ją importuotam popieriui ir kartonui, įskaitant perdirbtą popierių ir kartoną.

PLASTIKAI

Reglamentas (ES) Nr. 10/2011⁶, dar vadinamas Plastikų reglamentu, yra pats išsamiausias ES teisės aktas, nustatantis specialius reikalavimus plastikiniams MBM. Plastikų reglamentas taikomas vienasluoksniams (iš vieno plastiko sluoksnio), daugiasluoksniams (iš kelių skirtingų plastikų sluoksnių) plastikiniams MBM, taip pat daugiasluoksnių kompozitų (sudarytų iš kelių skirtingų tipų medžiagų sluoksnių) plastikiniams sluoksniams, gaubtelių ir dangtelių plastikiniams sluoksniams ir dangoms bei spausdintiems, dengtiems plastikiniams MBM. Į Plastikų reglamento taikymo sritį taip pat patenka

---

⁵ [Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. gegužės 2 d. įsakymas Nr. V-417 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“](#)

⁶ [2011 m. sausio 14 d. Europos Komisijos reglamentas \(ES\) Nr. 10/2011 dėl plastikinių medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maisto produktais](#)

plastikinės medžiagos, iš sintetinių polimerų ir chemiškai modifikuotų sintetinių ir natūralių polimerų, bio-plastikai ir biologiškai skaidūs plastikai.

Rinkai gali būti tiekiami plastikiniai MBM, tik jeigu jie atitinka Reglamente (EB) Nr. 1935/2004 nustatytus bendruosius, ženklavimo, atsekamumo reikalavimus, yra gaminami laikantis GGP, kaip nurodyta Reglamente (EB) Nr. 2023/2006, ir atitinka Reglamente (ES) Nr. 10/2011 nustatytus sudėties ir deklaravimo reikalavimus:

- plastikiniams sluoksniams gaminti galima naudoti tik į Reglamento 10/2011 I priede nurodytą Sąjungos leidžiamų naudoti cheminių medžiagų sąrašą įtrauktus monomerus, priedus ir kitas pradines medžiagas;
- kai I priede išvardintai cheminei medžiagai yra nurodyta konkreti išsiskyrimo ribinė vertė (SML), atlikus MBM bandymus, ji negali būti viršyta;
- nustatyta riba - didžiausias suminis sudedamųjų medžiagų, kurios gali išsiskirti iš MBM, kiekis („suminė išsiskyrimo ribinė vertė“ (OML)) - 10 mg/dm² maisto produkto kontaktinio paviršiaus (jei plastikinis MBM skirtas kūdikiams ir mažiems vaikams, OML negali viršyti 60 mg/kg maisto), kurią viršijus išsiskyrimas laikomas nepriimtiniu maisto sudėties pakeitimu;
- II priede nustatyti bendrieji plastikinių MBM apribojimai, kurie apima kai kurių metalų ir jų druskų išsiskyrimo ribines vertes ir pirminių aromatinių aminių (PAA) specifikacijas;
- III ir V prieduose pateikiamos plastikinių MBM atitikties tikrinimo taisyklės (maistinių modelių tirpalų, bandymo trukmės ir temperatūros parinkimas): visi plastikiniai MBM turi būti patikrinti vadovaujantis nurodytomis išsiskyrimo tyrimų taisyklėmis, siekiant nustatyti OML ir SML;
- kartu su plastikinėmis MBM, jų gamybos tarpiniais produktais ir šioms medžiagoms ar gaminiams gaminti skirtomis cheminėmis medžiagomis turi būti pateikta rašytinė atitikties deklaracija, kurioje turi būti IV priede nustatyta informacija.
  - Kompetentingų institucijų prašymu, ūkio subjektai turi pateikti atitiktį patvirtinančius dokumentus, kuriuose turi būti tyrimų sąlygos ir rezultatai, apskaičiavimai, kiti analizės duomenys, saugos įrodymai;
  - EK yra parengusi išsamias rekomendacijas dėl Reglamento (ES) Nr. 10/2011 ir dėl plastikinių MBM atitikties deklaracijos turinio įvairiuose tiekimo grandinės etapuose (versijas įvairiomis kalbomis galima rasti [čia](#)).

Reglamentas (ES) Nr. 10/2011 yra nuolat atnaujinamas.

PERDIRBTAS PLASTIKAS

Reglamentas (ES) Nr. 10/2011 nustato naujų plastikinių MBM sudėties kriterijus. Panaudojus šiuos MBM, jie nebeatitinka Plastikų reglamento, nes gali būti užteršti kitomis medžiagomis, todėl ES yra

specialus teisės aktas plastiko perdirbimo procesų kontrolei - Reglamentas (ES) 2022/1616⁷, kuris nustato, kad perdirbto plastiko MBM turi būti saugūs cheminiu ir mikrobiologiniu požiūriu.

Reglamentas (ES) 2022/1616:

- taikomas visų rūšių plastikinių MBM perdirbimui ir įvairioms plastikų perdirbimo technologijoms: skirtingiems polimerų tipams, mechaniniam perdirbimui, uždaro ciklo gaminių, esančių kontroliuojamoje grandinėje, perdirbimui, perdirbto plastiko naudojimui už funkcinio barjero, skirtingoms cheminio perdirbimo formoms;
- nurodo specialias taisykles teikimui į rinką plastiko, kurio sudėtyje yra perdirbto plastiko, įskaitant plastiko žaliavų surinkimą ir rūšiavimą, jo nukenksminimą ir perdirbimą, kokybės kontrolę, reikalavimus dokumentacijai, instrukcijoms ir ženklavimui;
- sukuria viešą Sąjungos registrą, kuriame skelbiama informacija apie plastiko perdirbėjus, perdirbimo technologijas, perdirbimo schemas, taip pat perdirbimo įrenginius ir nukenksminimo įrenginius bei esamą jų veiklos būklę:
  - o EK yra parengusi perdirbėjų, perdirbimo įrenginių, objektų, naujoviškų technologijų [registracijos formas](#);
  - o ūkio subjektai paraiškas suteikti leidimą taikyti atskirą perdirbimo technologiją (pvz., PET) arba pranešimą apie naujovišką technologiją turi teikti per EK elektroninę pateikimo platformą „[E-Submission Food Chain](#)“;
    - kartu su pranešimu EK, ūkio subjektas turi pranešti ir kompetentingai institucijai, kurios teritorijoje yra atitinkamas subjektas (įrenginys, perdirbimo operatorius ir kt.),
    - Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas (NMVRVI) yra [įgaliotas](#) atlikti Lietuvos Respublikos kompetentingos institucijos funkcijas priimti pranešimus dėl grąžinamojo perdirbimo naujoviškų technologijų ir paraiškas suteikti leidimą taikyti atskirą grąžinamojo perdirbimo procesą;
  - o EFSA parengtas gaires dėl plastiko perdirbimo procesų paraiškų rengimo galima rasti [čia](#);
- nurodo taisykles naujoviškoms perdirbimo technologijoms ir perdirbimo procesų vertinimui;
- nurodo, kad nuo 2023-07-10 rinkai gali būti tiekiami tik plastikiniai MBM, kurių sudėtyje esantis perdirbtas plastikas yra pagamintas naudojant patvirtintas perdirbimo technologijas (t. y. rinkai gali būti teikiamas perdirbtas polietileno tereftalatas (PET), pagamintas naudojant tik patvirtintą (turintį ES leidimą) mechaninį PET perdirbimo procesą (perdirbimo procesai pirmiausia turi gauti teigiamą mokslinę EFS) nuomonę, o po to – ES leidimą iš Europos Komisijos)) arba pagamintas pagal IV skyriaus reikalavimus sukurtas naujoviškas technologijas, apie kurias yra pranešta
  - o Reglamentu (ES) 2022/1616 patvirtinta ir leidžiama naudoti vieną iš šių technologijų:
    - mechaninį PET perdirbimą po vartojimo: reikalingas leidimas taikyti atskirą perdirbimo procesą,
    - uždarojo ciklo gaminių, esančių kontroliuojamoje grandinėje, perdirbimą, kuriam leidimas nereikalingas;
  - o Naujoviškos technologijos turi atitikti griežtus saugos reikalavimus, kad būtų laikomos tinkamomis perdirbimo technologijomis ir tam yra nustatyti specialūs reikalavimai;

---

⁷ [2022 m. rugsėjo 15 d. Komisijos reglamentas \(ES\) 2022/1616 dėl grąžinamojo perdirbimo plastikinių medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, kuriuo panaikinamas Reglamentas \(EB\) Nr. 282/2008](#)

- III priede yra pateikiami atitikties deklaracijų šablonai, kuriuos turi naudoti perdirbėjai (A dalis) ir tolesnio apdirbimo vykdytojai (B dalis)
  - o [EK tinklalapyje dėl perdirbto plastiko](#) pateikiami pildymui parengti atitikties stebėsenos santraukos (II priedas), atitikties deklaracijos (IIA ir IIIB priedai) šablonai ir gairės, rekomendacijos, kaip juos pildyti (įvairiomis kalbomis, taip pat ir lietuvių kalba);
- nurodo, kad iš perdirbtų medžiagų pagamintas galutinis MBM turi atitikti Reglamente (ES) Nr. 10/2011 nustatytus sudėties reikalavimus, specialiąsias nuostatas, taikomas plastikiniams daugiasluoksniams MBM arba daugiasluoksniams kompozitams ir atitikties tikrinimo reikalavimus.

VEIKLIOSIOS IR PROTINGOSIOS ŽALIAVOS IR GAMINIAI

Reglamentas (EB) Nr. 450/2009⁸ nustato veikliųjų ir protingųjų žaliavų ir gaminių tiekimo rinkai specialiuosius reikalavimus:

- veikliosios MBM skirtos pratęsti supakuoto maisto tinkamumo naudoti laiką ar išlaikyti (pagerinti) jo būklę; yra sukurtos taip, kad jose būtų sudedamųjų medžiagų, kurios išsiskirtų į supakuotą maisto produktą ar į jį supančią aplinką arba jas sugertų;
- protingosios MBM stebi supakuoto maisto arba jį supančios aplinkos būklę, ir, pvz., teikia informaciją apie maisto šviežumą.

Šios žaliavos ir gaminiai gali būti įdėti į atskirą talpyklą, pvz., popierinį ar plastikinį maišelį, arba gali būti tiesiogiai įterpti į pakuotės žaliavą.

Veikliosios ir protingosios žaliavos ir gaminiai gali būti tiekiami rinkai, tik jeigu:

- yra tinkami ir veiksmingi naudoti numatyta paskirtimi;
- atitinka Reglamente (EB) Nr. 1935/2004 nustatytus bendruosius reikalavimus;
- atitinka Reglamente (EB) Nr. 1935/2004 ir Reglamente (EB) Nr. 450/2009 nustatytus specialiuosius reikalavimus:
  - o veikliosios MBM turi nekeisti maisto sudėties ir juslinių savybių (pvz., neslėpti maisto sugedimo, kad neklaidintų vartotojo);
  - o protingosios MBM turi neteikti informacijos apie maisto būklę, kuri suklaidintų vartotoją;
- atitinka Reglamente (EB) Nr. 1935/2004 ir Reglamente (EB) Nr. 450/2009 nustatytus ženklinimo reikalavimus:
  - o kai jau liečiasi su maistu, turi būti nurodyta, ar MBM veikloji, ar (ir) protingoji;
  - o kad vartotojai galėtų atpažinti nevalgomas dalis, ženklinama užrašu „NEVALGOMA“ ir, visada, jei techniškai įmanoma, simboliu, informaciją pateikiant aiškiais, įskaitomais ir neištrinamais mažiausiai 3 mm dydžio ženklais;

⁸ [2009 m. gegužės 29 d. Komisijos reglamentas \(EB\) Nr. 450/2009 dėl veikliųjų ir protingųjų žaliavų ir gaminių, skirtų liestis su maistu](#)

- o veikliosioms MBM: informacija apie leidžiamą naudojimą ar naudojimo būdus ir kita informacija (pvz., medžiagų, kurios išsiskiria, pavadinimas ir kiekis);
- atitinka sudėties reikalavimus: veikliųjų ir protingųjų gaminių komponentuose naudojamos medžiagos turi būti įtrauktos į leidžiamų naudoti medžiagų Bendrijos sąrašą arba atitikti nustatytas naudojimo sąlygas;
- atitinka deklaracijos reikalavimus, t. y. turi būti pateikta atitikties deklaracija, kurioje turi būti Reglamento (EB) Nr. 450/2009 II priede išdėstyta informacija;
  - o kompetentingų institucijų reikalavimu, ūkio subjektai turi pateikti atitinkamus dokumentus, įrodančius, kad veikliosios ir protingosios MBM bei jiems gaminti naudojami komponentai atitinka Reglamento (EB) Nr. 450/2009 reikalavimus.

KERAMIKOS GAMINIAI

Lietuvos higienos normoje HN 16:2011⁹ nustatyti specialieji reikalavimai keramikos MBM dėl galimo sunkiųjų metalų - švino ir kadmio – migravimo. Šie reikalavimai perkelti iš ES teisės akto – Tarybos direktyvos 84/500/EEB (su paskutiniais pakeitimais).

Keramikos gaminys – gaminys, pagamintas iš neorganinių medžiagų mišinio su dideliu kiekiu molio ar silikatų, į kuriuos gali būti pridėti nedideli kiekiai organinių medžiagų. Pirmiausia šie gaminiai formuojami ir gauta forma fiksuojama kaitinant, jie gali būti glazūruojami, emaliuojami ir (ar) dekoruojami.

Lietuvos higienos norma HN 16:2011:

- nustato didžiausius leistinus iš keramikos gaminių išsiskiriančių švino ir kadmio kiekius, priklausomai nuo keramikos gaminių kategorijos;
- nustato pagrindines švino ir kadmio migracijos (išsiskyrimo) iš keramikos gaminių nustatymo taisykles;
- nurodo, kad švino ir kadmio kiekiai, išsiskiriantys iš keramikos gaminių, neturi viršyti nurodytų normų;
- nurodo, kad prie keramikos gaminių visais prekybos etapais, įskaitant ir mažmeninės prekybos etapą, turi būti pridėta rašytinė atitikties deklaracija, kurioje turi būti Lietuvos higienos normos HN 16:2011 30 punkte nurodyta informacija
  - o atitikties deklaraciją turi išduoti ES gamintojas ar pardavėjas;
- nurodo, kad kompetentingai institucijai paprašius, gamintojas arba importuotojas turi suteikti galimybę susipažinti su atitinkamais dokumentais, įrodančiais, kad keramikos gaminiai atitinka nurodytas švino ir kadmio migracijos ribas
  - o šiuose dokumentuose pateikiami atliktos analizės rezultatai, nurodomos tyrimo aplinkybės ir tyrimą atlikusios laboratorijos pavadinimas bei adresas.

---

⁹ [Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. gegužės 2 d. įsakymas Nr. V-417 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“](#)

REGENERUOTOS CELIULIOZĖS PLĖVELĖ

Regeneruotos celiuliozės plėvelė – plona lakštinė medžiaga, gauta iš išgrynintos celiuliozės, pagamintos iš neperdirbtos medienos ar medvilnės. Į celiuliozės masę arba ant jos paviršiaus gali būti pridėta atitinkamų medžiagų. Regeneruotos celiuliozės plėvelė gali būti padengta iš vienos arba abiejų pusių. Plačiai žinoma prekiniu pavadinimu „*Celofanas*“.

Lietuvos higienos normoje HN 16:2011 nustatyti reikalavimai perkelti iš ES teisės akto – Komisijos direktyvos 2007/42/EB ir taikomi regeneruotos celiuliozės plėvelei, kuri pati yra gatavas gaminys ir skirta liestis su maistu arba dėl savo paskirties su juo liečiasi arba yra gatavo gaminio, kurio sudėtyje yra ir kitų medžiagų, dalis ir skirta liestis su maistu, arba dėl savo paskirties su juo liečiasi.

Regeneruotos celiuliozės plėvelės rūšys: nepadengta, padengta celiuliozine arba plastikine danga regeneruotos celiuliozės plėvelei.

Visų rūšių regeneruotos celiuliozės plėvelių, įskaitant plastikais padengtas regeneruotos celiuliozės plėveles, gamybai turi būti naudojamos tik leidžiamos medžiagos.

Lietuvos higienos norma HN 16:2011 nustato, kad :

- tik Lietuvos higienos normos HN 16:2011 I priede išvardintos medžiagos ar medžiagų grupės leidžiamos naudoti nepadengtai ar padengtai celiuliozine danga regeneruotos celiuliozės plėvelei gaminti ir tik priede nurodytomis sąlygomis (apribojimais);
- regeneruotos celiuliozės plėvelė, padengta plastikine danga, kuri liečiasi su maistu, turi atitikti Reglamento (ES) Nr. 10/2011 reikalavimus;
- regeneruotos celiuliozės plėvelės paviršius su spaudais ir tekstu neturi liestis su maistu;
- kai nurodomos specialios naudojimo sąlygos, medžiagos ir gaminiai, pagaminti naudojant regeneruotos celiuliozės plėvelę, turi būti atitinkamai paženklinėti;
- prekybos etapuose, išskyrus mažmeninę prekybą, medžiagoms ir gaminiams, pagamintiems iš regeneruotos celiuliozės plėvelės, turi būti pateikta atitikties deklaracija. Atitikties deklaracijos pateikti nereikia, jei gaminiai dėl savo pobūdžio yra aiškiai skirti liestis su maisto produktais. Pateikiamai atitikties deklaracijai reikalavimai nenustatyti.

Lietuvos higienos normos HN 16:2011 reikalavimai netaikomi sintetinėms regeneruotos celiuliozės dangoms.

KITOS ŽALIAVŲ IR GAMINIŲ GRUPĖS

Visoms kitoms MBM grupėms, kurioms nenustatyti specialieji reikalavimai, taikomi tik bendrieji saugos reikalavimai bei atsargumo principas. Tačiau jei ES lygmeniu nėra nustatytų konkrečių priemonių (specialiųjų teisės aktų) MBM, ŠN leidžiama priimti konkrečias nacionalines priemones (nacionalinius reikalavimus). Lietuvos Respublikoje tokie reikalavimai yra nustatyti popieriui ir kartonui.

Lietuvos higienos normoje HN 16:2011 nustatyti kai kurių cheminių medžiagų, migruojančių MBM į maistą, didžiausi leidžiami kiekiai, kurie taikomi Lietuvos Respublikoje pagamintoms ir į Lietuvos Respubliką importuotoms MBM žaliavų ir gaminių grupėms, kurioms nėra nustatytų specialiųjų reikalavimų.

POPIERIUS IR KARTONAS

Popierius ir kartonas, skirtas liestis su maistu – tai medžiaga, susidedanti iš vieno ar daugiau sluoksnių, iš kurių nors vienas sluoksnis turi celiuliozės skaidulų. Popieriaus sudėtyje gali būti ne celiuliozinės kilmės skaidulų, plastikinių medžiagų, klijų, užpildų, pigmentų, dažų ir kitų priedų. Popierius gali būti impregnuojamas, padengiamas ar paruošiamas gamybos metu ar naudojamas gatavas.

Lietuvos higienos normoje HN 16:2011 nustatyti nacionaliniai reikalavimai Lietuvos Respublikoje pagamintam ir į Lietuvos Respubliką importuotam popieriui ir kartonui, skirtam liestis su maistu. Jeigu MBM turi du ar daugiau sluoksnių (pvz., daugiasluoksnis kompozitas), higienos normos reikalavimai taikomi popieriaus sluoksniams, kurie neatskirti nuo maisto funkcinio barjeru.

Teisės akte nurodyti naudojimo apribojimai, didžiausi leistini iš popieriaus į maistą migruojančių medžiagų lygiai, priklausomai nuo gaminio paskirties, taip pat nustatyti reikalavimai perdirbtam popieriui ir kartonui.

Popieriaus su spaudais pusė neturi liestis su maistu.

Popieriaus paviršiuje neturi būti patogeninių mikroorganizmų.

GUMOS IR ELASTOMERAI

ES nėra nustatytų specialiųjų reikalavimų gumos gaminiams, tačiau Lietuvos higienos normoje HN 16:2011 reglamentuojamos iš elastomerų ir gumos pagamintų žindukų ir čiulptukų migruojančios konkrečios medžiagos - N-nitrozoaminai ir medžiagos, galinčios virsti N-nitrozoaminais (toliau – N-nitrojunginiai).

METALAI IR KITOS GRUPĖS

Lietuvos higienos norma HN 16:2011 nustato kai kurių cheminių medžiagų, migruojančių iš MBM į maistą, didžiausius leidžiamus kiekius, kurie negali būti viršyti. Šie reikalavimai taikomi Lietuvos Respublikoje pagamintoms ir į Lietuvos Respubliką importuotoms MBM žaliavų ir gaminių grupėms, kurioms nėra nustatytų specialiųjų reikalavimų (pvz., metalams ir jų lydiniams).

Cheminės medžiagos, kurios yra nenurodytos Lietuvos higienos normos HN 16:2011 2 lentelėje, neturi į migruoti maistą.

SPECIALIEJI REIKALAVIMAI KONKREČIOMS MEDŽIAGOMS

N-NITROZAMINAI IR N-NITROJUNGINIAI

Lietuvos higienos normoje HN 16:2011 įteisintas reikalavimas konkrečių medžiagų - N-nitrozoaminų ir medžiagų, galinčių virsti N-nitrozoaminais (toliau – N-nitrojunginiai), išsiskyrimo iš žinduokų ir čiuptukų, pagamintų iš elastomerų ir gumos, ribojimui. Reikalavimai perkelti iš ES teisės akto – Komisijos direktyvos 93/11/EEB.

Higienos normoje nurodytos pagrindinės N-nitrozoaminų ir N-nitrojunginių migracijos nustatymo taisyklės, nustatyti galinčių išsiskirti N-nitrozoaminų ir N-nitrojunginių didžiausi leistini kiekiai.

EPOKSIDŲ DARINIAI

Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1895/2005 ribojamas tam tikrų epoksidinių medžiagų naudojimas MBM, įskaitant su maistu besiliečiančias veikliąsias bei protingąsias žaliavas ir gaminius, kurių sudėtyje yra arba kurie gaminami naudojant vieną ar daugiau šių medžiagų:

- 2,2-bis(4-hidroksifenil)propano bis(2,3-epoksiopropil) eteris (BADGE, Bisfenol-A DiGlicidil Eteris) (CAS Nr. 001675-54-3) ir kai kurie jo dariniai;
- bis(hidroksifenil)metano bis(2,3-epoksiopropil) eteriai (BFDGE, Bisfenol-F DiGlicidil Eteris) (CAS Nr. 039817-09-9);
- kiti novolak glicidil eteriai (NOGE).

Reglamentu (EB) Nr. 1895/2005:

- nustatytas didžiausias leidžiamas BADGE ir tam tikrų jo darinių SML;
- įtvirtintas draudimas naudoti BFDGE, NOGE ir (arba) juos turinčias medžiagas gaminant MBM;
- pardavimo etapuose, išskyrus mažmeninės prekybos etapą, prie žaliavų ir gaminių, kuriuose yra BADGE ir jo darinių, turi būti pridedama rašytinė deklaracija, o kompetentingoms institucijoms paprašius, turi būti pateikiami atitinkami dokumentai atitinkamai įrodyti. Teisės aktas nenustato reikalavimų pateikiamai atitikties deklaracijai.

BISFENOLIS A (BPA)

Komisijos reglamentu (ES) 2018/213¹⁰ ribojamas bisfenolio A (BPA)(2,2-bis(4-hidroksifenil)propanas (CAS Nr. 0000080-05-7) naudojimas lakuose ir dangose, skirtuose liestis su maistu ir plastikiniuose MBM, nes BPA plačiai naudojamas ne tik su maistu besiliečiančiose plastikinėse medžiagose, bet ir epoksidinėse dervose, esančiose lakuose ir dangose, kuriais iš vidaus padengiamos maisto skardinės, bei maisto pakuotėse, kuriose laikomi kūdikiams ir mažiems vaikams skirti maisto produktai.

Reglamentu (ES) 2018/213:

---

¹⁰ [2018 m. vasario 12 d. Komisijos reglamentas \(ES\) 2018/213 dėl bisfenolio A naudojimo lakuose ir dangose, skirtuose liestis su maistu, kuriuos iš dalies keičiamos Reglamento \(ES\) Nr. 10/2011 nuostatos dėl tos medžiagos naudojimo su maistu besiliečiančiose plastikinėse medžiagose](#)

- nustatyta, kad iš lakų ar dangų, naudojamų ant MBM paviršiaus, į maisto produktus išsiskiriantis BPA kiekis neturi viršyti SML – 0,05 mg BPA/kg maisto;
- neleidžiama, kad BPA išsiskirtų iš lakų ar dangų, naudojamų ant paviršiaus MBM, specialiai skirtų liestis su pradinio maitinimo kūdikių mišiniais, tolesnio maitinimo kūdikių mišiniais, perdirbtais grūdinais maisto produktais, kūdikiams skirtais maisto produktais, specialiosios medicininės paskirties maisto produktais, sukurtais kūdikių ir mažų vaikų mitybiniais poreikiams tenkinti, arba mažiems vaikams skirtais pieno gėrimais ir panašiais produktais;
- BPA negalima naudoti kūdikiams maitinti skirtiems polikarbonatiniams buteliukams gaminti;
- BPA negalima naudoti nuo skysčių išsiliejimo apsaugančių savybių turintiems ir dėl to kūdikiams ir mažiems vaikams skirtiems polikarbonatiniams geriamiesiems puodeliams ar buteliukams gaminti.

Reglamentas nurodo, kad prie lakuotų arba dengtų MBM turi būti pridėta rašytinė atitikties deklaracija, kurioje turi būti Reglamento (ES) 2018/213 I priede nustatyta informacija.

Nacionalinės kompetentingos institucijos prašymu ūkio subjektai turi pateikti nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 10 dienų nuo prašymo gavimo, tinkamus patvirtinamuosius dokumentus, kad įrodytų atitiktį deklaracijai.

KITI TEISĖS AKTAI

Komisijos reglamentu (ES) 284/2011¹¹ nustatomi specialūs importo iš Kinijos ir Honkongo reikalavimai plastikiniams virtuvės reikmenims, pagamintiems iš poliamido ir melamino. Reikalavimas taikomas gaminiams, kurių KN kodas yra ex 3924 10 00. Importuotojai arba jų atstovai:

- apie siuntas turi pranešti kompetentingoms institucijoms įvežimo vietose ne vėliau kaip prieš 2 darbo dienas iki atvykimo;
- kiekvienai siuntai privalo turėti ir pateikti atitikties deklaraciją (kaip nurodyta Reglamento (ES) 284/2011 priede) ir laboratorinių tyrimų ataskaitą (gaminiais, pagamintiems iš poliamido - pirminių aromatinių aminių tyrimų; gaminiais, pagamintiems iš melamino – formaldehido tyrimų).

KITA NAUDINGA INFORMACIJA

¹¹ [2011 m. kovo 22 d. Komisijos reglamentas \(ES\) Nr. 284/2011 kuriuo nustatomos Kinijos Liaudies Respublikos ir Ypatingojo Administracinio Kinijos Regiono Honkongo kilmės arba iš jų siunčiamų plastikinių virtuvės reikmenų iš poliamido ir melamino importo specialios sąlygos ir išsami tvarka](#)

Kai MBM žaliavų ir gaminių grupei nėra nustatytų specialiųjų reikalavimų (konkreto teisės akto), jos saugai ir tinkamumui įvertinti patartina naudoti kitus oficialius informacijos šaltinius, pvz., gaires, rekomendacijas, standartus:

- EK, EFSA ar ŠN kompetentingų institucijų parengtas rekomendacijas,
- Europos Tarybos (CoE) parengtus pareiškimus,
- Pramonės įmonių asociacijų parengtus dokumentus,
- Europos ir tarptautinius standartus (EN, ISO).

EK yra parengusi ir savo svetainėje [skelbia](#) rekomendacinius dokumentus ir toms MBM grupėms, kurioms yra nustatyti specialūs reikalavimai (pvz., plastikams, veikliosioms ir protingosioms žaliavoms ir gaminiams). Šiais dokumentais siekiama padėti geriau suprasti teisės aktų nuostatas ir jų įgyvendinimo klausimus.

MBM žaliavų ir gaminių grupėms taikomi teisės aktai ir kita oficiali teisinė informacija pateikiama šių rekomendacijų priede.

ATITIKTIES DEKLARACIJA

MBM gamintojas/ tiekėjas/ importuotojas turi užtikrinti savo klientą, kad jo produktas atitinka galiojančius teisės aktų reikalavimus. Gatavų MBM atitiktis gali būti užtikrinama tik tuomet, jei tiekimo grandinėje tiekėjas ir klientas keičiasi atitinkama informacija. Atitikties deklaracija yra tas dokumentas, kuris patvirtina, kad MBM atitinka jam taikytinus reikalavimus.

Reglamente (EB) Nr. 1935/2004 išvardintoms MBM žaliavų ir gaminių grupėms konkrečiomis priemonėmis gali būti reikalaujama prie jų pridėti rašytinę atitikties deklaraciją.

ES reikalavimai pateikti atitikties deklaraciją nustatyti:

- Plastikiniams MBM;
- Perdirbtam plastikui ir gaminiui su perdirbtu plastikumi;
- Keramikos gaminiams;
- Veikliosioms ir protingosioms žaliavoms ir gaminiams;
- Regeneruotos celiuliozės plėvelei;
- Lakuotoms arba dengtomis medžiagoms ir gaminiams.

Plastikinių MBM atitikties deklaracija. Reglamente (ES) Nr. 10/2011 nurodyta, kad visais prekybos etapais, išskyrus pardavimą galutiniams vartotojui, prie gatavų plastikinių medžiagų ir gaminių, tarpinių jų gamybos produktų, taip pat cheminių medžiagų, skirtų šių medžiagų ir gaminių gamybai (išskyrus mažmeninės prekybos etapą), turi būti pridėta rašytinė atitikties deklaracija.

Kiekvienas gamintojas/ tiekėjas, priklausomai nuo padėties tiekimo grandinėje (cheminės medžiagos, tarpinio produkto ar gatavo gaminio), privalo savo klientams išduoti atitikties deklaraciją, kurioje privalo būti Reglamento (ES) Nr. 10/2011 IV priede nustatyta informacija:

- o Monomero arba priedo gamintojas turi užtikrinti, kad medžiaga yra leidžiama naudoti ir atitinka Sąjungos sąrašė nurodytus apribojimus ir specifikacijas.

- Tarpinio plastikinio gaminio gamintojas turi užtikrinti, kad visi monomerai ir priedai yra leidžiami naudoti, ir nurodyti naudojimo sąlygas, kuriomis bus neviršytos migracijos (išsiskyrimo) ribos.
- Gatavo gaminio gamintojas turi nurodyti naudojimo sąlygas, kuriomis bus neviršytos migracijos (išsiskyrimo) ribos, ir apribojimus. Migracijos (išsiskyrimo) tyrimai turi būti atliekami su gatavais gaminiais, siekiant patikrinti jų atitiktį.

Perdirbto plastiko MBM atitikties deklaracija. Reglamento (ES) 2022/1616 29 straipsnyje nurodomi konkretūs perdirbėjų ir tolesnio apdirbimo vykdytojų atitikties deklaracijų reikalavimai: perdirbėjai turi pateikti atitikties deklaraciją pagal III priedo A dalyje pateiktą aprašymą ir šabloną, o tolesnio apdirbimo vykdytojai - pagal III priedo B dalyje pateiktą aprašymą ir šabloną

- atitikties deklaracija turi būti pridedama prie kiekvienos pagamintos partijos,
- [EK tinklalapyje dėl perdirbto plastiko](#) pateikiami pildymui parengti atitikties deklaracijos (IIA ir IIIB priedai) šablonai ir gairės, kaip juos pildyti (skirtingomis kalbomis);

Keramikos gaminių atitikties deklaracija. Prie keramikos gaminių visais prekybos etapais, įskaitant ir mažmeninės prekybos etapą, turi būti pridėta rašytinė atitikties deklaracija, kurią turi išduoti ES įsisteigęs gamintojas arba pardavėjas, joje turi būti pateikta Lietuvos higienos normos HN16:2011 IV skyriaus 30.1 punkte nurodyta informacija.

Veikliųjų ir protingųjų žaliavų ir gaminių atitikties deklaracija. Visais prekybos etapais, išskyrus pardavimą galutiniam vartotojui, prie veikliųjų ir protingųjų žaliavų ir gaminių, besiliečiančių ar nesiliečiančių su maistu, ar komponentų, skirtų šioms žaliavoms ir gaminiams gaminti, ar medžiagų, skirtų šioms komponentams gaminti, ūkio subjektas turi pridėti rašytinę atitikties deklaraciją, kurioje turi būti Reglamento (EB) Nr. 450/2009 II priede išdėstyta informacija.

Regeneruotos celiuliozės plėvelės atitikties deklaracija. Prekybos etapais, išskyrus mažmeninę prekybą, prie medžiagų ir gaminių, pagamintų iš regeneruotos celiuliozės plėvelės, kuri skirta liestis su maisto produktais, turi būti pridėta raštiška deklaracija, kaip nurodyta Lietuvos higienos normos HN16:2011 V skyriaus 30 punkte. Higienos norma nenurodo, kokia informacija turi būti nurodyta atitikties deklaracijoje. Deklaracijos pateikti nereikia, jei šie gaminiai ir medžiagos dėl savo pobūdžio yra aiškiai skirti liestis su maisto produktais.

Lakuotų arba dengtų medžiagų ir gaminių atitikties deklaracija. Verslo subjektai turi užtikrinti, kad prie lakuotų arba dengtų medžiagų ir gaminių būtų pridėta rašytinė atitikties deklaracija, kurioje turi būti Komisijos reglamento (ES) 2018/213¹² I priede nustatyta informacija. Deklaracija turi būti prieinama visuose gamybos, perdirbimo ir skirstymo etapuose, išskyrus mažmeninės prekybos etapą.

VMVT MBM GAMINTOJŲ IR TIEKĖJŲ SĄRAŠAS

¹² [2018 m. vasario 12 d. Komisijos reglamentas \(ES\) 2018/213 dėl bisfenolio A naudojimo lakuose ir dangose, skirtuose liestis su maistu, kuriuos iš dalies keičiamos Reglamento \(ES\) Nr. 10/2011 nuostatos dėl tos medžiagos naudojimo su maistu besiliečiančiose plastikinėse medžiagose](#)

Lietuvos Respublikos maisto įstatyme nurodyta, kad tvarkyti MBM (t. y. juos gaminti, tiekti rinkai) gali tik [Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka](#) pranešimus pateikę MBM gamintojai ir (ar) tiekėjai, o Maisto įstatymo 4³ straipsnio 4 punktą nurodo, kad MBM gamintojai ir (ar) tiekėjai, nepateikę pranešimo VMVT, neturi teisės vykdyti MBM tvarkymo veiklos.

Visi Lietuvos Respublikos MBM gamintojai ir (ar) tiekėjai (iš ES ir ne ES šalių) turi [VMVT teritoriniam padaliniiui](#) pagal faktinę vykdomos ar numatomos vykdyti veiklos vietą raštu, elektroniniu paštu ar kitomis elektroninėmis priemonėmis pateikti pranešimą apie MBM gamintoją ir (ar) tiekėją ir būti įtraukti į [VMVT su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojų ir tiekėjų sąrašą](#), kuris skelbiamas viešai VMVT internetinėje svetainėje.

Už ūkio subjekto įtraukimą į sąrašą valstybės rinkliava neimama.

Sąrašas suteikia maisto tvarkymo subjektams galimybę įvertinti, ar MBM gamintojai ir (ar) tiekėjai, iš kurių įsigyjama, pvz., maisto gamybos įranga, įrankiai, indai, pakuotės, yra patikimi ir vykdo privalomus teisės aktų reikalavimus.

IŠVADOS

Su maistu besiliečiantis gaminys, medžiaga ar žaliava atitiks reikalavimus, jeigu bus:

- pagamintas laikantis geros gamybos praktikos (GGP) reikalavimų;
- jį gaminant bus naudojamos tik leidžiamos žaliavos ir medžiagos (kai gaminių/žaliavų grupei yra patvirtintas tokių medžiagų sąrašas, pvz., plastikai, regeneruota celiuliozės plėvelė);
- savikontrolės metu atlikti išsiskyrimo (migracijos) (SML, OML) tyrimai, įrodo, kad neviršijamos nustatytos ribinės vertės, o galutinė MBM, kuri dar nesiliečia su maistu, atitinka juslinius (skonio ir kvapo) reikalavimus;
- atitiks kitus konkrečius reikalavimus ir apribojimus, nurodytus specialiuosiuose reikalavimuose (pvz., dėl galinčių liestis su MBM maisto produktų rūšių);
- tiekimo grandine klientams bus pateikta visus reikalavimus atitinkanti atitikties deklaracija (kai tokie reikalavimai nustatyti, pvz., plastikui, perdirbtam plastikui ir gaminiui su perdirbtu plastikumu, keramikos gaminiams, veiklosiems ir protingosioms žaliavoms ir gaminiams ir kt.).

PRIEDAS

MBM ŽALIAVŲ IR GAMINIŲ GRUPĖMS TAIKOMI TEISĖS AKTAI IR KITA OFICIALI TEISINĖ INFORMACIJA

MBM žaliavų ir gaminių grupė	Teisės aktai		Kita oficiali teisinė informacija	
	Bendrieji	Specialieji		
Veikliosios ir protingosios žaliavos ir gaminiai	2004 m. spalio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1935/2004 dėl žaliavų ir gaminių, skirtų liestis su maistu	2006 m. gruodžio 22 d. Komisijos Reglamentas (EB) Nr. 2023/2006 dėl medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, geros gamybos praktikos	2009 m. gegužės 29 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 450/2009 dėl veiklių ir protingųjų žaliavų ir gaminių, skirtų liestis su maistu	EK „Registras medžiagų, kurioms pateikta galiojanti autorizacijos paraiška“ (skelbiama (anglų k.) čia)
Klijai			-	-
Keramika			Lietuvos higienos norma HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji saugos reikalavimai“	Europos Tarybos leidinys „Metalų išsiskyrimas iš emaliuotų indų“ (leidinį (anglų k.) galima atsisiųsti čia)
Kamštinė danga			-	-
Gumos			Lietuvos higienos norma HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji saugos reikalavimai“ (dėl N- nitrozaminų ir N-nitro junginių išsiskyrimo iš elastomerų ar gumos pagamintų žindukų ir čiulptukų)	-
Stiklas			-	Europos Tarybos leidinys „Metalų išsiskyrimas iš emaliuotų indų“ (leidinį (anglų k.) galima atsisiųsti čia)
Jonitinė derva			-	-
Metalai ir jų lydiniai			Lietuvos higienos norma HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji saugos reikalavimai“ (dėl kai kurių cheminių medžiagų, nurodytų 2 lentelėje)	Europos Tarybos leidinys „Metalai ir lydiniai, naudojami su maistu besiliečiančiose medžiagose ir gaminiuose“ (leidinį (anglų k.) galima atsisiųsti čia)
Popierius ir kartonas			Lietuvos higienos norma HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių,	Europos Tarybos leidinys „Popierius ir kartonas, naudojamas su maistu

MBM žaliavų ir gaminių grupė	Teisės aktai		Kita oficiali teisinė informacija	
	Bendrieji	Specialieji		
Plastikai			skirtų liestis su maistu, specialieji saugos reikalavimai	besiliečiančiose medžiagose ir gaminiuose“ (leidinį galima atsisiųsti (anglų k.) čia)
			2011 m. sausio 14 d. Europos Komisijos reglamentas (ES) Nr. 10/2011 dėl plastikinių medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maisto produktais	EK „Sąjungos rekomendacijos dėl Reglamento (ES) Nr. 10/2011 dėl plastikinių medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maisto produktais“ (skelbiama (ir lietuvių k.) čia)
				EK „Sąjungos rekomendacijos dėl Reglamento (ES) Nr. 10/2011 dėl plastikinių medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maisto produktais, susijusios su informacija tiekimo grandinėje“ (skelbiama (ir lietuvių k.) čia)
				EK „Laikinasis plastikuose naudojamų priedų sąrašas“ (skelbiama (anglų k.) čia)
			2011 m. kovo 22 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 284/2011, kuriuo nustatomos Kinijos Liaudies Respublikos ir Ypatingojo Administracinio Kinijos Regiono Honkongo kilmės arba iš jų siunčiamų plastikinių virtuvės reikmenų iš poliamido ir melamino importo specialios sąlygos ir išsami tvarka	ES gairės dėl importo sąlygų ir procedūrų dėl Kinijos Liaudies Respublikos ir Ypatingojo Administracinio Kinijos Regiono Honkongo kilmės arba iš jų siunčiamų plastikinių virtuvės reikmenų iš poliamido ir melamino (skelbiama (anglų k.) čia)
				EK „Priedas, paaiškinantis termino „virtuvės reikmenys“

MBM žaliavų ir gaminių grupė	Teisės aktai		Kita oficiali teisinė informacija
	Bendrieji	Specialieji	
			atitikimą terminui „stalo reikmenys“ (<i>skelbiama (anglų k.) čia</i>)
Perdirbtas plastikas		2022 m. rugsėjo 15 d. Komisijos reglamentas (ES) 2022/1616 dėl perdirbtų plastikinių medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maisto produktais ir panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 282/2008	EK informacija dėl reikalavimų perdirbto plastiko MBM (<i>skelbiama (anglų k.) čia</i>) EK informacija plastiko perdirbėjams (registracijos formos, šablonai ir kt. aktuali informacija (<i>skelbiama (ir lietuvių k.) čia</i>) EK paraiškų ir pranešimų apie plastiko perdirbimo procesus ir technologijas el. pateikimo sistema „E-Submission Food Chain“ (ESFC) (<i>anglų k.</i>) EFSA „Administracinės gairės, skirtos paraiškų dėl perdirbimo procesų gaminti perdirbtą plastiką, skirtą naudoti su maistu besiliečiančių medžiagų ir gaminių gamybai, parengimui“ (<i>anglų k., skelbiama čia</i>)
Rašalai spausdinimui		2006 m. gruodžio 22 d. Komisijos Reglamentas (EB) Nr. 2023/2006 dėl medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, geros gamybos praktikos (priedas)	Europos Tarybos leidinys „Su maistu besiliečiančios medžiagos ir gaminiai – medžiagos, migruojančios iš spausdinimo dažų į maistą ar maistinius modelinius tirpalus“ (<i>leidinį galima atsisiųsti (anglų k.) čia</i>)
Regeneruota celiuliozė		Lietuvos higienos norma HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių,	-

MBM žaliavų ir gaminių grupė	Teisės aktai		Kita oficiali teisinė informacija
	Bendrieji	Specialieji	
		skirtų liestis su maistu, specialieji saugos reikalavimai“	
Silikonai		-	-
Tekstilės gaminiai		-	-
Lakai ir dangos		Komisijos reglamentas (ES) 2018/213 dėl bisfenolio A naudojimo lakuose ir dangose, skirtuose liestis su maistu, kuriuo iš dalies keičiamos Reglamento (ES) Nr. 10/2011 nuostatos dėl tos medžiagos naudojimo su maistu besiliečiančiose plastikinėse medžiagose	-
Vaškai		-	-
Mediena		-	-